

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

7/13390
GK 135

Sayı: B.02.1.HZN.0.13.05.02-610/
Konu: Soru Önergesi

09.06.10- 28466

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE

İlgi: 30.03.2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/13390-21402/44810 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile, Kütahya Milletvekili Prof. Dr. Sayın Alim IŞIK tarafından tevcih edilen 7/13390 sayılı soru önergesine ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan cevap metni ekte yer almaktadır.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Ali BABACAN

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

EKLER:

1- Yazı (6 Sayfa)

DAĞITIM:

Bilgi: Başbakanlığa

KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SN. PROF. DR. ALİM IŞIK'IN
BAŞBAKAN SAYIN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'A TEVCİH ETTİĞİ 7/13390 ESAS
NUMARALI SORU ÖNERGESİ İLE İLGİLİ OLARAK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
TARAFINDAN HAZIRLANAN CEVAP METNİ

SORU 1: Yerli imalatın en büyük maliyet kalemlerinden biri olan enerji girdisinin söz konusu kararla destek kapsamına alınmamasının gerekçeleri nelerdir?

SORU 2: Söz konusu yeni teşvik sisteminde enerji maliyetleri esas alınarak bir düzenleme yapılması düşünülmekte midir?

CEVAP 1-2: 2009 yılı Temmuz ayında yürürlüğe giren Yatırımlarda Teşvik Sistemi, yatırım maliyetini düşürmeyi amaçlamaktadır. Enerji desteği ise yatırım değil işletme maliyetini düşürmeye yöneliktir. Enerji desteği gibi, üretim maliyetlerinin azaltılmasına yönelik doğrudan müdahale ile desteklenen firmalara avantaj sağlayan işletme dönemi destekleri dünya genelinde çok özel durumlarda, sınırları ve süresi tanımlanmış olarak uygulanmaktadır. Bu tür tedbirler Dünya Ticaret Örgütü tarafından yasaklanmış veya dava edilebilir sübvansiyonlar kapsamında değerlendirilmektedir. Ayrıca, Ülkemizin AB'ye tam üyeliğe adaylık statüsü kapsamında AB Müktesebatını üstlenmesi gerekmekte, Türkiye-AB arasında bir Gümrük Birliği tesis eden 6 Mart 1995 tarih ve 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı kapsamında da devlet yardımlarını 01.01.1998 tarihi itibarıyla AB'nin ilgili ikincil düzenlemeleri ile uyumlu hale getirmiş olması gerekmektedir. Bu sebeplerle, enerji desteği verilmesi uluslararası yükümlülüklerimize aykırı olduğundan yeni Yatırım Teşvik Sistemi'nde yer almamaktadır.

Ayrıca, 05.02.2010 tarih ve 27484 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5951 sayılı Kanun ile 5084 sayılı Kanunda yer alan sigorta primi desteği süresi, 10 kişi ve üzerinde istihdamı olan tüm işletmeler için 31.12.2012 tarihine kadar uzatılmıştır. Söz konusu Kanun kapsamında uygulanan enerji desteği ve gelir vergisi stopajı, 01.04.2004 tarihinden önce faaliyette olan firmalar için 31.12.2009 tarihi itibarıyla sona ermiş olup, 2004 yılı Nisan ayından sonra faaliyete geçen firmalar için işletmeye geçiş tarihine bağlı olarak destekten 5 yıldan fazla yararlanmamak üzere 31.12.2012 tarihine kadar sürecektir.

SORU 3: Yeni teşvik uygulamalarına rağmen ülkemizde sanayi sektöründe kapasite kullanım oranı düşüklüğünün ve işsizlik oranındaki artışların önlenememesinin nedenleri nelerdir?

CEVAP 3: Küresel ekonomik kriz nedeniyle yurtiçi ve yurtdışı talep olumsuz yönde etkilenmiştir. İhracatın yarıya yakın bir bölümünün gerçekleştirildiği AB ülkelerinde krizin

şiddetli şekilde hissedilmesi, ülkemizin ihracat performansını 2009 yılı Ocak-Eylül döneminde önemli ölçüde düşürmüştür. Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 94'ü imalat sanayi ürünlerinden oluşmaktadır. Bu nedenle dış talebe bağımlı üretim yapan sektörlerimizdeki daralma, bu sektörlerle girdi sağlayan yurtiçi sektörlerimize de aksetmiş, üretim ve istihdam kayıplarını beraberinde getirmiştir.

İhracata yönelik üretim yapan taşıt araçları, ana metal, metal eşya ve makine-teçhizat alt sektörlerinde yurt içi üretim 2009 yılı ilk çeyreğinde krizden önemli ölçüde etkilenmiştir. Bununla birlikte, krizin en kötü dönemi geride bırakılmış ve kademeli bir toparlanma sürecine girilmiştir. Türkiye ekonomisi küresel belirsizliklerin en yoğun şekilde hissedildiği 2009 yılının ilk çeyreğinde yüzde 14,5 oranında daralmakla birlikte, ekonominin daralma hızı krize karşı alınan tedbirlerin etkisiyle takip eden dönemde yavaşlamış, yılın dördüncü çeyreğinde ise GSYH büyüme hızı yüzde 6,0 olmuştur. Ekonomimizin dördüncü çeyrekte ciddi bir büyüme kaydetmesi sonucunda, 2009 yılının bütününde GSYH'daki daralma yüzde 4,7 seviyesinde kalmış, Orta Vadeli Programda (OVP) 2009 yılı için tahmin edilen yüzde 6,0'lık daralmanın üzerinde bir performans gerçekleşmiştir.

2010 yılı ilk çeyreğine ilişkin göstergeler de ekonomideki büyüme sürecinin devam ettiğine işaret etmektedir. Bu büyüme sürecinde geçen yılki düşük baz etkisi, alınan mali önlemlerle iç talebin canlanması ve dış talebin artması etkili olmaktadır. Nitekim, sanayi üretimi Ocak-Mart döneminde yıllık bazda yüzde 17,2 oranında artmıştır. Benzer şekilde, 2009 yılı ilk çeyreğinde önemli ölçüde gerileyen kapasite kullanım oranı ikinci çeyrekte itibaren sergilediği toparlanma eğilimini 2009 yılı sonuna dek ve 2010 yılı Ocak-Nisan döneminde de sürdürmüştür. Nitekim Nisan ayında kapasite kullanım oranı bir önceki aya göre 4,3 puan artarak 72,2 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin kısa dönemdeki eğilimlerini yansıtmak ve üretici güvenini ölçmek üzere Merkez Bankası'nca yapılan İktisadi Yönelim Anketine göre de Reel Kesim Güven Endeksi 2010 yılı başından bu yana önemli ölçüde artmakta ve üreticilerin ekonomik faaliyetlere ilişkin olarak iyimser bir görünüm ortaya koyduklarını göstermektedir. Yurtiçi talep de benzer şekilde iyileşme eğilimi sergilemektedir. Gerek dayanıklı mal satışları gerekse tüketim ve tüketici güven endekslerinde son dönemde gözlenen artışlar tüketim talebinin önümüzdeki dönemde artacağına işaret etmektedir. 2008 yılı Ekim ayından sonra dış talebin daralmasına paralel olarak azalmaya başlayan ihracatımız da 2009 yılı Ekim ayından itibaren dünya ticaretindeki toparlanmaya ve ihracatçılarımızın Avrupa'da pazar paylarını artırmalarına paralel olarak artış eğilimine girmiştir. Sonuç olarak, önümüzdeki aylarda iç ve dış talebin canlanmasıyla ekonomideki canlanmanın devam etmesi beklenmektedir.

Küresel finans krizinin işgücü piyasası üzerindeki etkilerini asgari düzeyde tutmak amacıyla bir dizi önlem alınmıştır. Bütçe imkanları çerçevesinde alınan bu önlemler ekonominin bir çok alanında üretim ve istihdama olumlu yönde yansımış ve yansımaya devam etmektedir. Nitekim, 2009 yılı için işsizlik oranı Orta Vadeli Programda öngörülen yüzde 14,8 hedefinin altında, yüzde 14 seviyesinde gerçekleşmiştir. TÜİK tarafından en son açıklanan verilere göre ise 2010 yılı Şubat ayında işsizlik oranı önceki yılın aynı dönemine göre 1,7 puan azalarak 14,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Alınan önlemlerin bir kısmı kısa vadede işsizliğin azaltılmasına yönelik iken bir kısım önlemlerin etkilerinin ise daha uzun dönemde ortaya çıkması beklenmektedir.

Öte yandan, küresel finans krizinin işsizlik oranı üzerindeki etkisi temelde iki kanaldan olmuştur. Birincisi mevcut çalışanların işlerini kaybetmesi şeklinde, ikincisi ise literatürde ek çalışan etkisi olarak isimlendirilen ve genellikle kriz dönemlerinde ortaya çıkan ve özellikle kadınların ve gençlerin işgücü arzlarının trendin üzerinde artması şeklinde olmuştur. Nitekim, 2009 yılı itibarıyla bu ikinci etkinin bertaraf edilmesiyle hesaplanan işsizlik oranının yüzde 12,2 seviyesinde olduğu görülmektedir.

SORU 4: Hükümetinizce bu konuda ne tür tedbirler alınmış ya da alınmaktadır?

CEVAP 4: Küresel krizin olumsuz etkilerini hafifletmek amacıyla bir çok tedbir alınmıştır. Doğrudan istihdamı hedef alan düzenlemeler kapsamında:

- Aktif işgücü programlarının geliştirilmesi uygulaması yürürlüğe konmuştur.
 - Toplum yararına işler için oluşturulan çalışma programlarına aktarılan kaynak artırılmış; okul, hastane vb. sağlık kurumlarındaki bakım ve onarım işleri, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü, çevre düzenlemesi ve arazi ıslahı, park ve bahçe düzenlemesi konularındaki geçici istihdam amacıyla uygulanan programlar genişletilmiştir
 - İŞKUR'un mesleki eğitim faaliyetleri genişletilmiştir. Söz konusu faaliyetler ile vasıflı işgücü ihtiyacının karşılanması ve işgücünün mesleki becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Eğitim süresince katılımcılara günlük 15 TL ödeme yapılmaktadır.
 - İŞKUR ve KOSGEB tarafından beraber yürütülen proje kapsamında kişilere girişimcilik ve eğitim danışmanlığı hizmeti verilmiştir. Eğitim sonucunda, KOSGEB kriterleri çerçevesinde sunulacak projelere KOSGEB tarafından 4.000 TL tutarında hibe verilmektedir.

- Meslek lisesi, dengi ve üstü eğitim kurumu mezunları işbaşı eğitimleri çerçevesindeki stajlarla desteklenmektedir. Uygulamayla iş tecrübesi olmayan gençlere deneyim kazandırılması ve iş bulma olanaklarının artırılması hedeflenmektedir. Uygulama kapsamında İŞKUR tarafından stajyerlere 6 aya kadar günlük 15 TL ödeme yapılmaktadır.
- İşyerlerinde 2009 yılı Nisan ayındaki mevcut istihdama ilave olarak işe alınan işçiler için prim desteği sağlanmıştır. Uygulama kapsamında, asgari ücret üzerinden işveren primi 2010 yılı sonuna kadar devlet tarafından karşılanmaktadır.
- İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları'nın etkinliğinin artırılması, İstihdam Şurası'nın toplanması, fon yararlanıcılarının profillerinin çıkarılması, teşviklerin etkinliğinin incelenmesi ve mesleki eğitimler ve kullanılan kaynağın etkinliğinin incelenmesi öngörülmüştür.
- Kısa çalışma ödeneğinin miktarı yüzde 50 oranında artırılarak, yararlanma süresi 3 aydan 6 aya çıkarılmıştır. Ödeneğe 31.12.2010 tarihine kadar başvurulabilecektir.
- 5084 sayılı teşvik yasasının sosyal güvenlik primi desteği uygulaması 2012 yılına kadar uzatılmıştır.
- Genç ve kadın istihdam teşvikinin süresi uzatılmıştır.

İstihdamı hedef alan yukarıdaki tedbirlere ek olarak, üretimi olumlu yönde etkileyecek diğer tedbirler de uygulamaya konulmuştur. Bu kapsamda, yurtiçi talebi canlandırmak amacıyla belirli sektörlerde geçici KDV ve ÖTV indirimleri yapılmış; bölgesel ve sektörel teşvikleri içeren yeni bir teşvik sistemi oluşturulmuş; tarım ürünleri lisanslı depoculuk kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlara gelir ve kurumlar vergisi muafiyeti getirilmiş; KOBİ'lere sıfır ve düşük faizli kredi desteği verilmiş; hizmet ve ticaret sektöründeki KOBİ'lerin de KOSGEB kredilerinden yararlanma imkanı getirilmiş; KOBİ birleşmelerini teşvik etmek amacıyla birleşen KOBİ'lere kurumlar vergisi indirimi imkanı getiren yasal düzenleme hayata geçirilmiş; ihracatçılara kullandırılan kredilerin faizleri düşürülmüş ve kullanım limitleri artırılmış; KOBİ'lerin finansman imkanlarına daha kolay erişebilmesi amacıyla Kredi Garanti Fonu'na ek kaynak aktararak söz konusu fona işlerlik kazandırılmış; vergi ve SGK prim borcu bulunan esnaf ve sanatkarların da, borçları mahsup edilmek üzere KOSGEB kredilerinden yararlanmaları sağlanmıştır.

SORU 5: Söz konusu teşvik esaslarının gözden geçirilerek bölge sayısının artırılması ve yeni desteklerin eklenmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır?

SORU 6: Varsa çalışma ne aşamada? Yoksa bu tür bir düzenleme yapılabilir mi?

CEVAP 5-6: 2009/15199 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'da bölgelerin sınıflandırması 28/8/2002 tarihli ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yer alan İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması- Düzey 2 bölgeleri, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyeleri dikkate alınarak yapılmış olup, bu değerlendirme sırasında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından oluşturulan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi (SEGE) baz alınmıştır. Söz konusu endekste yapılacak güncellemeler ile ekonomik ve sektörel gelişmeler dikkate alınarak bu güne kadar olduğu gibi bundan sonraki dönemlerde de değişiklikler yapılabilecektir.

SORU 7: Artan işsizliğin önlenmesi ve yatırımların düzenlenmesi konusunda hükümetinizin 2010 yılı programı nasıldır?

CEVAP 7: İşgücü piyasasına yönelik olarak 2010 yılı programında yer alan tedbirler aşağıdadır:

- İşgücü piyasasının etkinleştirilmesi kapsamında;
 - İstihdamın artırılması ve kayıtdışılığın azaltılması amacıyla güvenceli esneklik yaklaşımı çerçevesinde esnek çalışma biçimleri teşvik edilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
 - İşletmelerin ilave istihdam oluşturmalarını kolaylaştıracak ve kayıtdışıya yönelişi engelleyecek yeni modeller geliştirilecektir.
 - Değişen piyasa koşullarını makro bakış açısıyla ele alan ulusal bir istihdam stratejisi ve eylem planı oluşturulacaktır.
 - Toplu iş hukuku alanında uluslararası norm ve standartlar doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
 - Ülkemizdeki mevcut sosyal diyalog mekanizmalarının etkinliğini artırmaya yönelik olarak Ekonomik ve Sosyal Konsey (ESK) yeniden yapılandırılacaktır.
 - İş sağlığı ve güvenliği alanlarında yürütülen mevzuat çalışmaları tamamlanacaktır.
- İş dünyasının talep ettiği nitelikteki işgücünün yetiştirilmesi amacıyla eğitim ile işgücü arasındaki işbirliği güçlendirilmesi kapsamında;
 - Mesleki ve teknik ortaöğretimde kurulan modüler sistem geliştirilecek ve yükseköğretimdeki mesleki ve teknik eğitim programları da bu yapıyla uyumlu hale getirilecektir.
 - Mesleki Eğitim ve Öğretim Stratejisi hazırlanacaktır.
 - Ulusal mesleki yeterlilikler sisteminin güçlendirilmesi ve öncelikli sektörlerde meslek standartları geliştirilmesi çalışmalarına hız verilecektir.
- Aktif işgücü programlarının işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda yaygınlaştırılması, etkinleştirilmesi kapsamında;

- Başta işgücü piyasasına girişte zorlukla karşılaşanlar ve kriz nedeniyle işten ıkarılanlar olmak üzere bireylerin aktif işgücü programlarına erişimleri artırılacaktır.
- Aktif işgücü programları izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulacaktır.
- İşKUR'un uyguladığı işgücü eğitimlerinde özel sektör, meslek kuruluşları ile işçi ve İşveren kuruluşlarının payı artırılacaktır.
- Özel istihdam bürolarının işe yerleştirme sürecindeki etkinlikleri artırılacaktır.
- Kısa vadeli istihdam yaratmayı amaçlayan programlar yaygınlaştırılacaktır.
- İşKUR'un kurumsal kapasitesi güçlendirilecektir.
- İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği koşullarını iyileştirmeye yönelik hazırlanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu" ıkarılacaktır.